

Alzheimerin tauti

TIETOLOMAKE RUOTSIN DEMENTIAKESKUKSESTA

Alzheimers sjukdom • faktablad på finska

Yleisin dementiasairaus

Alzheimerin tauti johtuu aivovaurioista, jotka vaikeuttavat ajattelua, suunnittelua ja kommunikointia. Alzheimerin tauti on yleisin dementia-sairaus – tai kognitiivinen sairaus, kuten myös sanotaan – ja se ousuus on noin kaksi kolmasosaa kaikista tapauksista.

Riski kasvaa iän myötä

Ruotsissa on arvioita, että lähes 100 000 henkilöä jotka sairastaa Alzheimerin tautia. Tauti on harvinainen ennen 65 vuoden ikää, minkä jälkeen taudin kehittymisen riski kasvaa iän myötä. 80-vuotiaista ja sitä vanhemmista ihmisistä arviolta 20 prosentilla on Alzheimerin tauti.

Mitä aivoissa tapahtuu?

Alzheimerin taudissa *beeta-amyloidiproteiini* alkaa kasaantua ja varastoituu aivojen hermosolujen väliin. Solujen sisään muodostuu *fibrillejä*, pieniä lankapalloja, jotka estävät tärkeiden ravintoaineiden kuljetuksen. Nämä patologiset muutokset leviävät ja vähitellen yhä suurempi osa aivoista vaurioituu. Taudin kulku kestää yleensä useiden vuosien ajan.

Tauti etenee hitaasti

Alzheimerin tautia voi olla vaikea havaita, koska ensimmäiset oireet ilmaantuvat hitaasti. Varhaisia oireita ovat yleensä unohtelu ja orientoitumisvaikeudet jopa tutuissa ympäristöissä. Uusien asioiden oppiminen vaikeutuu, ja aiemmin mutkattomien asioiden suunnittelu ja toteuttaminen vaikeutuu. Myös ahdistus ja masennus ovat usein osa tautia.

Alzheimerin taudin varhaiset merkit

- uusien asioiden oppiminen vaikeutuu
- äskettäin tapahtuneiden asioiden unohtaminen
- vaikeudet löytää sanoja

Oireet lisääntyvät ja voimistuvat

Alzheimerin tauti voi kestää useita vuosia. Vähitellen yhä useammat toiminnot, kuten kieli, ajan havaitseminen ja harkintakyky, heikkenevät. Myös kommunikointi vaikeutuu. Lopulta apu pukeutumisessa, hygieniassa ja henkilökohtaisessa hoidossa tulee tarpeelliseksi. Vähitellen tarvitaan myös apua ja tukea yhteisön terveys- ja sosiaalihuollosta.



Varhainen diagnoosi

On hyvä saada diagnoosi varhain. Siksi ota yhteyttä lääkäriin, jos epäilet Alzheimerin tautia. Tautia ei voida vahvistaa yksinkertaisella testillä. Diagnoosi perustuu sen sijaan useisiin erilaisiin testeihin ja tutkimuksiin sekä omaisten haastatteluihin.

Hoito ja tuki

Selityksen saaminen oireille lisää mahdollisuuksia suunnitella parasta mahdollista ja merkityksellisintä elämää. Apuvälineet ja muu tuki voivat helpottaa arkea monin tavoin. On myös tärkeää pyrkiä luomaan rauhaa ja hiljaisuutta ihmisen ympärille – stressi usein pahentaa oireita.

Nykyään on olemassa lääkkeitä, jotka voivat lievittää oireita, erityisesti varhaisvaiheessa. Alzheimerin taudin tutkimus on kuitenkin edistynyt huomattavasti viime vuosina, ja lääkkeitä, jotka voivat myös hidastaa taudin kulkua, kehitetään parhaillaan.

© Svenskt Demenscentrum

Lisää tietoisuutta suomeksi voi tulostaa Svenskt Demenscentrumin verkkosivuilta:
www.demenscentrum.se/fi



Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Alzheimers sjukdom

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Den vanligaste demenssjukdomen

Alzheimers sjukdom orsakas av skador i hjärnan som gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Alzheimer är den vanligaste demenssjukdomen – eller kognitiva sjukdomen som man också säger – och står för runt två tredjedelar av samtliga fall.

Risken ökar med åren

I Sveriges beräknas närmare 100 000 personer vara drabbade av alzheimer. Sjukdomen är ovanlig före 65 år, därefter ökar risken att insjukna med stigande ålder. Hos personer som är 80 år eller äldre beräknas 20 procent ha utvecklat alzheimer.

Vad händer i hjärnan?

Vid Alzheimers sjukdom börjar proteinet *beta-amyloid* klumpa ihop sig och lagras mellan hjärnans nervceller. Inuti cellerna bildas *fibriller*, små garnnystan som förhindrar transporten av viktiga näringsämnen. Dessa sjukliga förändringar sprider sig och gradvis skadas en allt större del av hjärnan. Sjukdomsförloppet sträcker sig ofta över många år.

Sjukdomen kommer smygande

Alzheimer kan vara svår att upptäcka eftersom de första symtomen kommer smygande. Tidiga tecken brukar vara glömska och problem med att orientera sig, även i kända miljöer. Det blir svårare att lära sig nytt och saker som tidigare var okomplicerade blir besvärliga att planera och utföra. Även oro och nedstämdhet tillhör ofta sjukdomsbilden.

Tidiga tecken på alzheimer

- svårare att lära sig nya saker
- glömmar bort saker som nyligen hänt
- problem med att hitta ord

Symtomen blir fler och starkare

Alzheimer kan pågå i många år. Gradvis försämras allt fler funktioner, till exempel språk, tidsuppfattning och omdöme. Det blir även svårare att kommunicera. Hjälp med påklädning, hygien och personlig vård blir så småningom nödvändigt. Efterhand behövs även hjälp och stöd från samhällets vård och omsorg.



Tidig diagnos

Det är bra att få en tidig diagnos. Kontakta därför en läkare om du misstänker Alzheimers sjukdom. Sjukdomen går inte att fastställa genom ett enkelt prov. Diagnosen bygger istället på en rad olika tester och undersökningar, liksom intervjuer med anhöriga.

Bemötande och behandling

Att få en förklaring till symtomen ökar möjligheterna att planera för ett så bra och meningsfullt liv som möjligt. Hjälpmedel och annat stöd kan på olika sätt underlätta vardagen. Det är också viktigt att försöka skapa lugn och ro runt personen – stress förstärker ofta symtomen.

I dag finns läkemedel som kan lindra symtomen, främst i ett tidigt skede. Men alzheimerforskningen har gjort stora framsteg på senare år och läkemedel som även kan fördröja sjukdomsförloppet är under utveckling.

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad



Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se